

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melanchthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melanchthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

III. Hæresis Antinomorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

tam voluit; at rem ipsam, hoc est, veri nomi- ANNO
nis episcopos non inuenias, quos sustulerunt 1537.
è medio, eorumq; deinde cathedras per vim
occuparunt.

Sed missis ijs, ad Melanchthonem reuer- Melancht.
tamur. Is dum Smalcaldia morabatur, Au- Augustam
gustam vocatus fuit per Senatum illius vr- vocatur.
bis; in qua, VVittenbergenfibus in consilium
adhibitis, religionis mutatio fuerat ante tri-
ennium instituta: Quod cum fieret, quidam
etiam è Zvinglianis in eam ciuitatem irre-
pserunt. Melanchthon verò, quo minus ist-
huc proficiscerentur, multis se grauibusque
causis permotum fuisse scribit.

Sub hoc tempus inter Lutheranos nouum III.
quoddam monstrum sese prodidit execran- Renuit ve-
daè hæreseos, qua, si Luthero credimus, sol nire.
foediorem non vidit vel nocentio rem. Hanc In lit. ad
Ioannes Agricola Islebiensis, Iacobus Schenc- Cam. p. 284
kius, alijque factionis istius per Saxoniam Hæresis
vicinamque Marchiam propagarunt; quibus Antinomo-
Antinomorum nomen indidit Lutherus, rum in pu-
quod reijceret diuinam legem, & decalogum blicum va-
ex Ecclesia noui testamenti contenderent dit.
penitus explodendum. Impium hoc dogma Tom. 7. ger.
è fœtentibus veterum hæreticorum lacunis Ien. f. 302.
deriuatum, Lutherus superiori seculo pri- Eorum
mus omnium sparlit; è cuius scriptis atque dogmata.
intimo pectore nostri temporis Antinomi Luth. An-
fese illud hausisse profitentur. Nec iniuria sa- tinomia
ne; quemadmodum euidenter à nobis est in auctor.
vita Lutheri demonstratum. Multum verò
labo-

ANNO
1537.

Inuehitur
horrendè
in Antino-
micos.

Melancht.
scenæ spe-
ctator.

Concio
Luth. in
Antinomi-
cos.

In ep. ad
Cam. f. 292

laborarunt VVittenbergenses , vt hæresin istam opprimerent, antequam radices ageret in animis hominum , atque altius infideret. Et Lutherus quidem anno 1537. vbi primum erumpere cœpit hoc malum , primus omnium Antinomus aggressus est, eorumq; blasphemias , & errores in concionibus ad populum confutauit ; ardentem quidem more suo, magnoque cum impetu , verum ita tamen , vt satis animaduerneret, nullum se vibrare telum in eos posse, quo non & seipsum vnâ configeret.

Melanchthon , cùm Lutherum in eas angustias redactum videret , suspensus non nihil obseruabat , quorsum exiret tandem hæc Antinomorum machinatio. Habuit Lutherus in eos concionem , in qua pro Decalogo, eiusq; in Ecclesia retinendi necessitate, contra nouatores istos multa differuit; atq; id ita quidem , vt quæ primis annis in hoc genere docuerat, nunc euerteret prorsus , & velut hæretica condemnaret. Hanc concionem vbi typis expressa fuit, Melanchthon Camerario suo misit, epistolam adiungens, in qua; mitto, inquit, eruditam concionem *ἡ δὲ διδασκαλικὴ* Lutheri, quam eò habuit, vt refutaret *τὰς κενοφωρίας* cuiusdam (Ioannis Agricolæ, qui negat in Ecclesia Decalogum docendum esse. Ego plecterer, si hanc Concionem scripsissem ; adeò sunt insulsa iudicia populi. Hæc Melanchthon. Quod verò se plectendum , ait, si talia scriberet ; id asse-

afferit summa ratione, per experientiam nimirum edoctus. Eam enim ob causam maximè Lutheranorum quorundam obloquijs, calumnijs, detractionibus flagellatus fuit ab annis aliquot, quod de lege divina, de bonis operibus, de studio virtutum ea scripserat, quæ Luthero alijsque probanda nunc fuerunt, nisi vellent videri horrendas Antinomorum blasphemias aperte tueri.

Interim durum Luthero fuit, cæterisque ipsius mancipijs, quod per domesticos eò se viderent adigi, vt hoc ipsum doctrinæ genus hæreseos, atq; impietatis damnare cogerentur, quod sub initium huius mutationis velut ipsum euangelij nucleum, & medullam Christianismi purioris, plenis faucibus tam confidenter ebuccinarant. Videbat quidem, id sine scæda leuitatis & contradictionis macula fieri non posse: Faciendum tamen fuit, Deo disponente, vt eos manifestum fieret in eorum numero censendos, quos D. Paulus ἀνόματους καὶ κτηνούς vel suo ipsorum iudicio condemnatos nominat.

Certè Lutherus neminem alium in Antinomis, quam Lutherum vel seipsum anathemate notauit. Qua in re Melanchthonem ipso cautiorem fuisse fatendum est, & magis circumspexit: Qui maturius deflexit ab impijs istis assertionibus & paradoxis de lege Dei, de libertate fide-

ANNO
1537.
Cur fannis
Luthera-
norum
Melanch-
thon ex-
positus.

Luth. suo
se gladio
ferit.

Seipsum a-
nathemate
damnat.

Melancht.
Luth. cir-
cumspe-
ctior.

fide-

ANNO
1537.

fideliū, de charitatis operibus non necessarijs ad salutem; quibus spargendis oua posuerunt isti, quæ rupta nunc tandem basilicum hunc Antinomicum peperunt.

Islebius ad
palinodiã
adigitur.

Cæterum Lutherus non in cathedra modo, sed in scholis etiam Antinomios vehementer insectatus est, & tandem Ioannem Islebium, qui caput erat istius factionis, ad palinodiam autoritate sua cõpulit. Verum quia iam longius serpserat malum istud, & in

Melancht.
Frãcofurti
conatur
Antino-
miam tol-
lere.

Marchia quoque Francofurtensem Academiam infecerat, Melanchthon istuc profectus est, vt dementatos antinomicis erroribus in viam reduceret. Is verò conatus non admodum feliciter cefsit, vti littere quædam ipsius testantur, quas Francofurto dedit ad Lutherum: In quibus acerrimum sibi certamen fuisse queritur cum Antinomis; quos

Tom. 2. lat.
Colloq. f. 52.
¶ 54.
Ei⁹ ad Lu-
th. litteræ.

vehementer, ait, satagare rerum suarum, & multorum animos occupare: Insanire per eos, & furere diabolium instar meretricis exacerbata, quæ versa sit in rabiem, ac furijs agitur. Nihil igitur effecit Melanchthon, Anti-

Conatus
eius fru-
straneus.

nomis acerrimè repugnantibus, & causam suam agentibus ad eum modum, vt multos in consortium erroris omnium scedissimi pertraherent: Quæ res illis hoc nomine cefsit

Antinomi-
ci ad aucto-
rem Luth.
prouocãt.

foelicius, quod audacter ad scripta Lutheri prouocarent, seq; cum illo dicerent eandem de iustificatione sententiam profiteri; atque hoc agere solum, vt Christo Saluatori cõstet honor suus, & Euangelium à lege iusto in-

teruallo disiungatur.

Quan-

Quamquam verò Melanchthon furiosis Antinomorum machinationibus summa vi sese & ardentè obiecit; non potuit tamen, vel hoc studio gratiam eorum demereri, à quibus ignominiam editi tam portetosi partus remouere conabatur. Hi enim, zelotæ inquam, & rigidi Lutherani, qui de primo Lutheri spiritu vberius hauserant, & magno contra papistas impetu ferebantur, secretò persequi Melanchthonem, & genuinum illi dentem infigere nō destiterunt. Displicebat Aristarchis istis, adeoq; probri loco ducebāt, quod rixas auerlaretur & cōtentiones; quod non satis acer esset & vehemens in papistas; quod in actionibus cum aduersarijs de religione facilè mollesceret, & plura, quam ipsi vellent concedenda putaret, pacis & tranquillitatis studio, quod de Lutheranorum dogmatibus ita disserteret, quasi dubia sint & incerta; quod bonis operibus, & officijs charitatis tribueret plusculum, deque virtutibus multum philosopharetur: quæ res misurgis istis & virtutum osoribus indigna videbatur; cum hoc docendi modo, si nimirum homines ad honestas actiones, virtutumq; studium reuocarentur, Lutheranismi basin, & fundamenta dogmatis de iustificatione, quæ Lutherus initio posuerat, euerti iudicarent.

Præter hæc & alia quædam in Melanchthone reprehendebant æmuli; quod scilicet disciplinis mathematicis animum intēderet,

ANNO

1537.

IV.

Melancht.
à zelotis
exagita-
tur.

*Cam. in vi-
ta Mel. p.*

170.

Eius mol-
lities & a-
nimus pa-
cificus.

In ep. ad

Cam. p. 275

In epist. ad

Cam. pag.

277. 278.

k

impri-